

KARRIER

Lélekjelenlét és jó kondíció! Nagy baj már nem lehet — biztatta magát Laguna György könyvkötő és futballbíró. De a kétség újra széttárta feje fölött nagy denevérszárnyát. Mennyi minden kell még ahhoz, hogy a közelgő nagy magasságon imponáló ívben átlendüljön!? Pedig ha ez sikerül, már markában is maradt az isten lába, amely után hiába kapkodott annyi éven át. Mennyi meddő kísérlet! A főiskolán a versek, aztán az újságírás! Mindkettőbe belebukott. Most is veritékezni kezd, ha eszébe jut az a szörnyű éjszaka a bárban, mikor Zádor, az országos híró költő berúgott, s ott mindenki füle hallatára kijelentette: „Laguna, Laguna, mosna el az árvíz!” Dermedt csönd lett, s ebben a csöndben Zádor irgalmatlan egykedvűséggel elismételte: „Igen, málós vagy, barátom, mint a lagunák, de ne félj, nem vagy magad, s neked legalább szép a feleséged.” Még szerencse, hogy a zenekar megváltó hangzavara kitört, s Zádor anyagi ábrázattal, mintha semmi sem történt volna, elmerült a konyakos pohár gyönyörében.

Laguna meghúzta szöges cipőjén a fűzöt, sípját a kezébe vette, órájára nézett, s elkezdte az edzést. A városszéli elhanyagolt kis pályán egy lélek sem volt, s ennek örült. Nekiiramodott a partvonal mentén. Erély, méltóság, gyorsaság! Ywans, a híres angol bíró járt az eszében, aki úgy futott egyik kaputól a másikig, mintha maga is játszana. Ezt nem szabad, mert kineveti a közönség, de mindenütt ott kell lennie. Ezt a meccset végre neki kell megnyernie. S aztán kinyílnak előtte a nagy stadionok, az olasz, az angol, a brazil arénák, olimpia, világbajnokság! Csak most közbe ne jöjjön valami.

Annak idején, mikor a versírást abbahagyta, sokkal egyszerűbbnek gondolta az egészet. Eleinte ment is, mint a karikacsapás. Az újságban néhányszor lelkesen méltatta Lócsánt, a játékvezető-szövetség elnökét. S mikor maga is végre pályára lépett, néhány hónap múlva írt egy cikket az előnyszabály értelmezéséről, s ebben a szövetség legtekintélyesebb bíráinak gyakorlatából vett példákkal bizonyította, hogy az intelligencia és a helyzetfölismerő készség mennyire fontos az előnyszabály alkalmazásánál. Fölfigyelt rá a szakma. Két év múltán már első ligás mérkőzéseket bíztak rá.

De aztán minden nehezebb lett. A nagyobb meccsekre a sajtó is éberegben és harapósabban figyelt. A közönség gorombaságait hamar megszokta, a füttykoncertben még kéjelgett is. Hogy gesztusainak jelentősége van, ilyenkor — sok ezer néző indulatával szemben, a ráirányuló figyelem perzselő tüzeiben — érezte igazán. És ilyenkor érezte, hogy Adél, a felesége is elérte, amit akart. A páholyokban mindenki őt nézte: hogy viseli a férjére zúduló szidalmakat. Adél szeme kifényesedett ilyenkor, de olyan fölényrel és méltósággal viselkedett, mint az angol királynő, ha megjelenik egy-egy mérkőzésen.

Igen, Adél. Tőle még a bivaly is megtáltosodna. Ahogy át tudja élni a parádés teljesítményeket. Ahogy nézni tud, abban együtt van hála, áhit, megrendultság s valami intim cinkosság, amely azt sugallja: én és csak én értelek téged igazán. Helyes és természetes, hogy a többieknek is tetszel, de ők csak egyszerű nézők és hallgatók, de én, én, Titeli Adél együtt hálók a gondolataiddal s mindeneddel. Ettől, ettől a meghitt sugárzástól bolondult meg Zádor is. Az utolsó sorokat már egyenesen Adélnak mondta:

*Sóhegyet rágtam át, míg hozzád jutottam,
Rühes bestiák elől futottam.
Egbe nyílalló orgonasipok,
Ti is szennyvízzel itattok.
Most Bach hömpölyög és sirály köröz fölöttem,
Hogy öled édenében kikötöttem.*

„Öled édene!” Hát csoda, hogy ettől az az éden...? Nem vitás: ez már póre szeretkezés volt. Nyílt színen. Adél szemre hármasságra kapcsolt, kitágult, s úgy parázslott, hogy az Északi-sark jege is átlukadt volna tőle. Hogy Laguna György férji méltóságán lyuk támadt, az biztos.

„No jöjjön, szépasszony!” — mondta Zádor a matiné után, s Adél ezt olyan természetesen vette, mintha gyerekkoruk óta ismernék egymást, mintha Zádor fáradtságára gyógyszerként egyenesen őt rendelték volna a költészet istenei.

Laguna azóta sem érti, miért lohadt le olyan hamar Zádor érdeklődése. Akkoriban sokat töprengett ezen. Adél egyszer egyenesen tudtára is adta. Miért ne? Nem rendelkezik ő mindazzal, amire egy nagy költőnek szüksége van? Es Laguna, bár kereste az ellenérveket, szorongva és egyre keserűbben érezte: Adélnak igaza van. Még szebb is, mint Zádorné, fiatalabb is. A verseket úgy ismeri, mint más a táncdalokat. Úgy is él velük: jókedvében, bánatában azokat mondogatja, mintha dúdolna. Mi kellene még ehhez? Persze a férfiak helyzete sokkal nehezebb. Azoknak produkálniuk kell. A nőnek csak ámulnia, fénylenie, megértenie. Lagunát gyötörte ez az egyenlőtlenség: költővé tenni, vagy költőfeleséggé. Micsoda különbség, micsoda különbség! „Öled édene!” Milyen távolságokon segíti át a nőt ez az „éden”, s mért ne hihetné valamennyi, hogy őt is átsegítheti?

Akkor úgy volt, hogy elválnak. Adél akarta. Pedig a szülei nagyon ellenezték. Főleg az apja. De Adél rájuk se hallgatott. „Elmegyek és kész. Nem vesz el? Nem vesz, de amíg akarja, mellette leszek. Ti ezt nem értitek. Itt minden földhöz ragadt, mint egy külteleki piszkos kocsmá. Az ember él harminc, negyven, ötven évet, s elkopik, mint egy cipősarok. Én olyan közegbe vágyódom, ahol a gyertya fényesebben ég, a virág teltebben nyílik, ahol minden, ami szép, bennem akusztikához jut, tágas térséghez.”

Az öreg elhült, először csak dadogott. Agronómus lévén nem találta meg egykönnyen a szükséges szavakat. De aztán annál inkább nekiavadult. „Lapos, kisszerű? Te vagy ilyen, édes lányom, azért érzéd ilyennek a világot. Minden életkörben lehet tartalmasan élni, de aki elősdi, arra mindenütt a nihil telepszik. Az a baj, hogy ma mindenki a rekorderekre figyel, a szenzációkra. Én is, más is, de azért nem kell megkergülni. Megnézzük azt a csodacsatárt, s holnap csináljuk tovább a dolgunkat.

„Neked Zádor csodacsatár? — fakadt ki Adél. — Látszik, hogy semmit sem értesz az én szomjúságomból.”

„Félek, hogy többet, mint kívánnám. Nem szomjúság az már, lányom, hanem részegség. Részeg lepke vagy, érted? És úgy is fogsz jární. Mert Zádor, ha nagy költő, akkor nem máról holnapra lett naggyá, hanem meg kellett érte dolgoznia, s nehéz elhinnem, hogy akivel együtt volt, együtt az ismeretlenségben, az albérlésben, hát azt most érted faképnél hagyja. S ha megteszi, te is járhatsz úgy, vagy még rosszabbul. Nem volna tisztességesebb, vagy hogy a te szavaddal éljek: fényesebb virtus, ha a férjeddél együtt kezdenétek valami értelmes dolgot?”

Adél hallgatott s legyintett. S ez a legyintés azóta is föl-fölrémlik Laguna agyában, s olyankor a gyomrában rágni kezd a szű.

Az volt a baj, hogy a könyvkötésben ő sem látott sok fantáziát. Apját még városzerte megbecsülték. Hozzá vitték a nagykönyvtár ritkaságait, a messzi városokból is fölkeresték. Mikor a főiskolára járt, az öreg még élt, s a szünetekben elküldte Belgrádba egy nyomdába dolgozni, hogy kitanulhassa az új anyagok és eljárások titkát.

„Művelt ember leszel, s mögötted áll majd ez a műhely is. Senkinek sem leszel kiszolgáltatva. Majd meglátod, mennyi előny, mennyi öröm származik ebből” — biztatta az öreg.

De hiába bántak vele barátságosan a mesterek, apja hajdani barátai, megtanulta, amit kellett, a művészetet azonban, amelyről ábrándozott, a könyvkötésben nem találta meg. Rangosabb szellemi körbe vágott, igazi művészek közelébe. Így adta fejét a versírásra is. És eleinte mutatkozott is a szerencse. Maga is meglepődött, mikor kiderült: már tud igazi verseket írni.

*A nagy T két rokkant vállán
hurkon csüng a világ reménye.
Tilalmak, Téboly, Tűzözön.
Ember, curukk az anyaméhbe!*

Allati jó — mondták a fiúk, s akkor esett bele Adél is. Se azelőtt, se azóta nem volt olyan boldog. Éjjel-nappal együtt csavargtak, olvastak, heverték, szerettek. A talponálló keskeny asztala fölött, mikor összenéztek, Adél viccesen csücsörített, az orra ettől, mint a kiscsikóké, finom és sűrű ráncot vetett, a szeme huncutul villogott. Mintha az egész világ ártatlan, de mesteri kijátszásának áldomásait ülték volna. Csibészes volt és anyáskodó. „Apródocskám, most megfésüllek, ilyen borzasan nem mihetsz Alihoz, akarom mondani: Adélhoz.” Az ujját fenytve, figyelmeztetőn ráemelte, s mondta bársonyos suhogással: „Hiszen tudod: »Adél dús, Adél jó. Lányarcodat a nap meg nem süti nála, Ólében aluszol, a széltől is ő...«” S aztán hirtelen szidást is színlelve nyersen: „Hallod, te csirkefogó!” Hallotta. De még mennyire hallotta. Külön a szöveget, külön a beszéd tónusát, Adél monoton nazálisaiban a doromboló erotikát. Kicsit orrhangon beszélt, s ha elhallgatott, a csend is parázslott.

Egyforma frizurát hordtak, hosszú, enyhén hullámosat, de nem kócosan s zsírosan, mint a többiek. Az övék mindig selymesen csillogott.

Egyszer a Kalemegdanon úgy rájuk tört a szerelem, hogy Adél neki-vetette hátát egy zsákmányolt harcokcsinak. Nagyon liheghettek, s nem vették észre, hogy az ór megállt mögöttük. Megállt, s aztán tovább ment. Szépek voltak.

S ahogy Laguna György az elhagyott kis pályán most a köröket róta, s ez az emlék is agyára tolt, megállt, hogy kilihegje magát. Igen azért a hajdani Adélért még most is meg tudna halni.

Biztos, hogy a baj a versekkel kezdődött. Ők hozták Adélt, miattuk vesztette is el. Még meg se száradt neve az első kinyomatott versek alatt, már besorolták: konzervatív. „Magyarázkodsz, barátom! — oktatta Renolter, a modernség szakértője. — Tudod, milyen az, mikor valaki magyarázkodik a versben? Mintha pázrás közben meditálna. Tanuld meg, hogy a vers a természet megnyilatkozása. Inkább voníts, barátom, érted? A makogás is jobb, mint ez a rigmus.”

A fiúk mindjobban lekezeltek, s Adélban is megfogantak a kétségek. Megpróbálkozott hát az igazi modernséggel is:

*Hájas Apolló, most véred veszem.
Lantunk húrján akasztott melódiák visítnak.
Üvöltünk, makogunk, vonítunk,
s lefekszünk Dionüoszoznak.*

Renolter kegyesen mosolygott, mikor megmutatta neki: „Látom, igyekszel, igyekszel. És nem is reménytelen a meló, mert a sorok mögött már ott a bomba, de mért csinálsz köré kalitkát? Robbantani kell, édesapám, robbantani!”

De Laguna nem tudott robbantani. S az anatómia ráülepedett, megkötött rajta, mint a beton: még üvöltöni is csak cizellálva tud, még Adél ágyában is kádenciára vonaglik. Ráülepedett, lekötötte és megölte a régi ihleteket is. Ingerült lett, irigy, gyanakvó és féltékeny. De attól a gondlattól, hogy Adélt elveszítheti, minden ereje elhagyta. Hallgatott tehát. Szerencsére a főiskolát éppen befejezték. Hazajöttek Dunaszékre, s a nyaralás nomád gyönyöreiben rövid időre megfeledkeztek irodalomról, ambícióról, kudarcokról. Összeházasodtak.

Ezután jött Zádor, s vele a jégverés. Egyéves házások sem voltak.

Adél, mikor visszajött, nem sokat mesélt, nem rimánkodott: „Laguna, itt vagyok. Megbántam, hogy elmentem. Próbáljuk újra kezdeni.” Semmi mea culpa, de a beszédében egy ismeretlen új felhang rezgett, a mozdulatlan arcon nagy vereség nyomait észlelte Laguna. Kibékültek.

Közben már az újságírás vizeire evezett Laguna. S a szerencse eleinte itt is kegyes volt hozzá. Bátrabban írt, frissebben, mint a lap többi munkatársa. Az irodalmi sebekért úgy vett elégtételt, hogy a sportrovatnál állapodott meg, s a műelemzés egykor ellesett formuláit futballmeccsek bírálataiba szőtte. Így került ismeretségbe Ivan Lazarević doktorral, a Duna Futballklub legjobb csatárával. Az ismeretség hamar barátsággá melegedett. Ivóért, ahogy Lazarević doktort városzerte hívták, rajongtak a szurkolók, de ő nemigen törődött velük. Laguna cikkeit viszont mindig elolvasta. Ez hozta őket össze, a műveltség szint közelsége, amely révén ők ketten kiemelkedtek a futballszakmából.

Adél is erre figyelt föl előbb, Ivo műveltségére. Egyszer, mikor egy olaszországi körútról megjött, három hanglemezt hozott. Beethoven *Hegedűversenyét* három főlvetelben. Laguna meg Adél szívesen meghallgattak egy-egy szép részletet bármely zeneműből, de végighallgatni egy szimfóniát vagy egy versenyművet — ettől a hátuk is borsódzott. Ivo kedvéért, udvariasságból akkor mégis letelepedtek. S a zene szólt, négy egész órán át. Jehudi Menuhin, Isaac Stern, Jasha Heifetz s aztán újra Menuhin. Nem tudtak betelni a gyönyörűséggel. Ivo néha közbeszólt, halkán figyelmeztetett egy-egy fontosabb fordulatra, az előadás egyéni színeire. Laguna magát elengedve szédülten hallgatott. Messzire nézett. Karja élettelenül csüngött a fotel oldalán. Néha ittak egy-egy pohár bort. Két tétel között Adél fölsóhajtott: „Szent Cecília, bocsásd meg a modern versekért.” Laguna rábólintott: „Ámen.”

Ezután Ivo mind gyakoribb vendégük lett, s ha elmaradt, hívták. Adél is föl-fölugrott hozzá megnézni, nincs-e valami baja. Ivo meg is érdemelte ezt a figyelmet. Udvarias volt, szemérmes és talán szerelmes is, de Laguna ezt is elviselhetőnek találta, mert Ivo mindig félszeg tapintattal, kifogástalanul viselkedett. Megesett, hogy hosszúra nyúlt beszélgetések közben fölállt, s ráterített egy kardigánt Adél vállára. Föltűnés nélkül, mintha csak bort töltene; meghittén, de inkább a testvér, mint a szerető otthonosságával. És Adél is ugyanígy viselkedett. Ha valami finomat főzött, Ivo részét félretette. Törülközőket, ágyneműt is ő vásárolt a magános fiúnak. És persze eljárta a mérkőzésekre is. Mindig, amikor a csapat Dunaszéken játszott. Egész föl-villanyozódott egy-egy izgalmasabb meccs közben. Pedig eleinte rá akarták venni Ivót, hogy hagyjon föl a futballal, hiszen végzett jogász, bármely percben álláshoz juthatna. Ivo szelíden, de határozottan elhárította a javaslatot.

„Tudod te, Gyuri, hogy a jog milyen tekervényes mesterség? Mennyi huncutság, csúres-csavarás lehetséges ott, amíg végül gólbá jut a labda. És valaki mindig rosszul jár. Néha nem is az, aki érdemli. Igaz, egyik fél a futballban is többnyire alulmarad, de attól nem kerül börtönbe senki. Itt a föltételek igazságosabbak, a szabályok egyszerűbbek. S ha másként volna is: szeretek játszani. Talán azért, mert szörnyen unom az úgynevezett művelt emberek fontoskodásait, a gógót, a törtéste. De ezen túl is néha úgy megkívánom a játékot, s mindazt, ami vele jár: a zöld füvet, a formás cseleket, a fiúk jókedvét, a gól utáni öröm vad mámorát, hogy olyankor minden iroda és minden bársonyszék börtön lenne nekem.”

Laguna és Adél igazat adtak neki, sőt az elidegenedés szövevényének áttörése szempontjából is szerencsésnek ítélték Ivo szenvedélyét.

És ekkor kezdte Laguna is komolyan venni a játékvezetést. Miért ne, ha már az újságírás miatt úgyis olyan alaposan és permanensen kell figyelnie a labdarúgásra? Miért ne lehetne neves játékvezető? Világot láthatna, a futballisták is más szemmel néznék. Adélt is. Mert most, bármily tapintatos is Ivo, s bármily respektussal olvassa is cikkeit, azért mégiscsak afféle múpártolónak nézik, vagy tartozéknak, Adél rekvizitumának. S bizony néha nagyon is szemérmetlenül figyelik Adélt.

De a futballistákat azért ő is jobban szerette, mint a költőket. Vele mindig udvariasak voltak, s egymás elemezgetésének az a perverz kiméletlensége, ami miatt az irodalmi köröktől rettegett, itt nem volt szokás. Aki tudott, azt megbecsülték, ha valaki hibázott, egy szóval elintézték, nem rágódtak rajta hetekig. Amihez nem értettek, arról hallgattak, s tudtak harsányan örülni nemcsak egymás rovására. Az újságnál nem is időközött sokat, mihelyt tehetne, elköszönt; így kimaradt a klikkharcokból is. Nem kellett végighallgatnia a részeges Bakácsot, aki rátapadt az emberre, fölolvasta legújabb cikkét, amelyben végre megmondta az egész társaságnak, azt is, amit a múlt héten még valami fontos taktikai okból nem mondhatott meg, vagy amit a szerkesztő, a vén... — ezt sügva szokta mondani — kihúzásra ítelt.

Laguna kollégáit sem szerette. Azok lecsúszott költőnek nézték őt, ő pedig izgága, ágáló, pénzhajhász törtetőknak őket. „Mindegy nekik — jegyezte meg egy alkalommal Adélnak —, kurtizánok köldöke, holdiséta, anyagyilkosság — csak figyelmet tudjanak kelteni.” Pedig akkor még nem tudta, hogy második bukását kollégái okozták.

Mert az biztos, hogy a belgrádi heccben az ő kezük is benne volt. Micsoda piszkos munka — gondolta Laguna, miközben az edzés utáni pihenés nyugalomát élvezte. Milyen védtelen az ember a firkászokkal szemben! Igaz, sok volt a tétén: a bajnokság. Ha a Concordia döntetlenre kihúzza, Ivóék esznek a bajnokságtól. Döntetlent elérni saját otthonukban, hat válogatottal! Nem vitás, a találkozó a Concordiának állt. Tudta ezt Laguna is, akit a mérkőzés vezetésére kijelöltek, tudta Adél is, Ivo is. Nem is beszéltek róla, noha együtt, Laguna kocsiján utaztak Belgrádba. Nagyon jól rajtolt a Duna, s először vezetett is 1:0-ra. De a második félidőben rákapcsolt a Concordia is. Az egyenlítő gól a levegőben lógott. A közönség elkeseredetten és egy perc szünet nélkül üvöltötte: „Hajrá, kékek!” S végül meg is született a gól. Három perccel a befejezés előtt. A közönség tombolt örömeiben.

Ekkor jött a joggal életbevágónak nevezhető fordulat. A kezdés után a dunaszéki jobbszélső elfutott, beadott, Ivo rácsapott a labdára, cselezett, fordult, s a középfedezet föl vágta. Valahol a tizenhatos táján történt az eset. Laguna habozás nélkül tizenegyest ítelt.

Csak később mérte föl, milyen dühöket hívott ki maga ellen. A közönség önkívületben fujjolt és füttyölt. A Concordia játékosai tiltakoztak, körülfogták, fenyegették, rimázkodtak. Megkérdezte a partjelzőt. Az azt mondta: a tizenhatos táján volt, nem látta pontosan, Ivo a földön maradt, ápolták. Laguna megerősítette döntését: tizenegyes.

A rendőrség ekkorra már körülvette a pályát. A Concordia-játékosok alig fékezhető keserűséggel húzódtak a tizenhatoson kívülre. Dikic rúgta a büntetőt. Félelmetes csönd közepette. És berúgta.

Ami ezután történt, arra most is vacogva gondol Laguna. Tajtékozott, örvénylett a közönség. Az öltözőbe a rendőrök sorfala között jutott be. Egy szurkoló így is közelébe férközött, s táskájával az arcába vágott. S ha ennivel megúszhatta volna! A vastagabbja a hétfői lapokban következett. „Botrányos játékevetés” — így az egyik újság. A másik: „Elfüttyült bajnokság.” És így tovább. Legpimaszabb az Éjféli Magazin volt. Azzal kezdte, hogy elmesélte Ivo és Lagunának barátságát, különös tekintettel Adélnak, aki „meccsről meccsre remegő szívvel kíséri Lazarević doktor — házon belül Ivo — izgalmas alakításait. Nem csoda hát, ha a sorsdöntő belgrádi mérkőzésen is jelen volt, s ha jelenlétében Laguna György tizenegyessel engesztelte ki nejét a Lazarević doktoron esett vétségért. Ki gondolná — folytatta az újság —, hogy ilyen családias játék a futball, s csak gratulálni tudunk a játékevető-szövetségnek, hogy ezt a sokszor durvának bélyegzett sportot a férfinagylelkűség terepévé avatta. Ha a közönség ilyen világosan látta volna az érdekek szövetségét, fölháborodás helyett bizonyára nászdalokat énekelt volna. Sebaj! Majd jövőre. Addig pedig éljenek a szép asszonyok! Sose halunk meg. Hurrá!”

Laguna azt remélte, hogy saját lapja kiáll mellette, de csalódott. A kollégák sunyin hallgattak, röhögtek a háta mögött, a lap pedig azt írta a tizenegyesről, hogy „vitatkozni lehet róla, s a belőle lött gól azoknak a szerencsés góloknak egyike, melyek — amíg a labda gömbölyű és forog — mindig megeshetnek”.

Megeshetnek — háborgott Laguna. Mossák kezeiket, és rajta hagyják a foltot. Piszokosság.

Megmondta a szerkesztőnek is, s az nem is nagyon mentegetődzött: „Nem kell a dolgokat dramatizálni, Laguna! Ennyi kellemetlen látzat közepette legjobb hallgatni. A város érdeke is ezt kívánja. A két pont s ezzel a bajnokság a miénk, a dühöngés joga pedig a Concordiáé.”

Laguna sértetten elrohant. Mikor a lemondását beadta, még nem hitte, hogy elengedik. De elengedték.

Szerencsére a bírák testülete vállalta a szolidaritást.

„Ott voltam, Laguna elvtárs — mondta az elnök, mikor Laguna fegyelmet kért maga ellen. — Láttam. A tizenegyes jogos volt. Ha más mérkőzésállásnál történt volna, s ha nem ilyen nagy a tét, nem lett volna ilyen botrány belőle.”

Az elől viszont, hogy a nyilvánosság előtt is állást foglaljon, az elnök is elzárkózott.

„De hát miért?” — fakadt ki Laguna.

„Nézze, vannak íratlan törvények is, s aki ezeket is érzi, az csak szigorított szabadrúgást ítélt volna abban a helyzetben. S aztán meg a személyes konstellációk is zavaróak.”

Laguna már várt erre a fordulatra, s érezte, hogy elgyöngül. De az elnök nem hagyott időt a zuhanásra.

„Megértem önt, Laguna elvtárs, és ne higgye, hogy amit mondok, szenteltvíz. Maga tehetséges játékos és művelt ember. A bécsi Rapid és a moszkvai Torpedó között esedékes kupameccsre tőlünk kérték bírót. Addig elcsúsz ez a mostani háborgás. Magát küldjük. Középdöntő. Ott lesznek a FIFA-tól is. Tegye túl magát ezen a cirkuszon, s készüljön a bécsi rangadóra.”

És Laguna készült. Erre gondolt most is, hogy a szabályértelmezés kézikönyvében a testtel való játék szabályainak magyarázatát s a példákat tanulmányozta. Az oroszok keményen játszanak, a Rapid olyasformán, mint mi — gondolta, s előre érezte, mennyi gondot fog ez neki okozni. De bízott magában. Adél is nagyon együtt érez vele. Ivo pedig? Ivo olyan lovnagnak bizonyult, amilyen írótól sose telne ki. A belgrádi botrány után két héttel aláírta a szerződést, s tegnapelőtt el is repült Párizsba. Laguna megsiratta. Adél nem mert megszólalni, szeme se rebbent, de arca szürke volt, mint a fal.

Magának se merte bevallani Laguna, de úgy érezte, hogy élete ezzel a fordulattal került egyenesbe. Az emberek mindinkább terhére voltak már. Az újságírók is, a futballisták is. Valahol nagy réb támadt az önbizalman. Talán akkor, amikor költőként csődöt mondott, de mégis inkább akkor, amikor Adél Zádor miatt elhagyta. Pedig a féltékenységnek az a hiénaszerű ébersége, amely akkoriban gyötörte, rég lecsúszott benne. Passzív szomorúsággá csöndesedett. Mégis úgy érezte magát, mintha nagy nyitott sebbel járna-kele a világban. Kötetlen sebbel, amelybe állandóan szemetet, port, füstöt söpör a szél. Pedig közben Adél is fegyelmesebb, s vele sokkal figyelmesebb lett. A birtoklás nyugalmát, biztonságát azonban Laguna így sem érezhette egy percre sem. Felesége, ha szólt valakihez, bárki férfiemberhez, vagy ha csak hallgatott, akkor is valami néma szövetség támadt közte és az idegen között. Pedig nem volt rafinált. Az idomok ügyes mutogatásának taktikájához sose folyamodott. A pusztá léte: hangjának tónusa, álmatag nézése, hallgatásában a titkot tudók rejtelmessége, mozdulatai, melyekben egy régről ismerős játék, egy gyerekkorra utaló ősi jelrendszer intimitását sejtette minden férfi, — ezek miatt érezte Laguna

mindig csak tűnékeny szerencsének, hogy mellette lehet. Hogy ő is mellette lehet, mikor kapcsolatukban nincsen semmi kizárólagos, semmi, ami az állandóság, biztosítéka lehetne. Eleinte megszegényítőnek érezte ezt a szorongást, aztán hozzáadódott, mint a gyomorégéshez.

Most meg, hogy az újságot otthagyta, s hogy Ivo is elment, még fokozottabban érezte, mennyire Adélra van utalva. A városi nyomda könyvkötészetében azonnal kapott ugyan állást, de a sok idegen ember, az ügyvitel aprólékossága hamar kimerítette. Nem telt több öröme apja műhelyében sem. Pedig a ritkább könyvek iránt még Adél is mutatott némi érdeklődést. És ahogy a munkát elkezdte, egyre gyakrabban jöttek a kuncsaftok is, mert az új értelmiség épp akkor kóstolt bele a műgyűjtés előkelő hobbijába. S nemcsak az értelmiség. Most kerültek elő a háború során eltűnt könyvek: régi bibliák, reformációkori ősnymtatványok. Egy falusi asszony például „csak érdeklődés céljából” egy *Elsevirt* hozott, s benne volt a név, lúdtolla, szép reszketeg betűkkel: Szeneci Molnár Albert.

„De hiszen ez egészen izgalmas! — lelkesedett Adél. — Egy ilyen könyvet kijavítani, hogy azért külsőre is az maradjon, ami volt, ez már művészet, Laguna! Híres restaurátorok leszünk. Mit szólsz hozzá?”

De aztán elpárolgott a vállalkozó kedv. Igen, szegény apám — gondolta Laguna lehangoltan. Még az enyv szagát is szerette. Ha egy szebb könyv került a műhelyébe, kezet mosott, mielőtt hozzányúlt volna. Hadroviccsal, a vele egykorú levéltárossal órákig tervezgettek egy-egy régi nyomtatvány rendbehelyezésének módját. Elszennyezett, fakó oklevelek úgy kerültek ki a keze alól, mintha most küldte volna őket a kancellária. Ha dolgozott, alig lehetett kizökkenteni, ha sétált, a séta, s ami előtt elment, teljesen betöltötte. A játszó gyerekek látványa, a levelek hullása, egy-egy ismerős, akivel néhány szót váltott. Egy volt a többiek közül, de a helyét biztosnak érezte, s betöltötte. „Kedves jó apám — sóhajtott Laguna —, de kár, hogy sirba vitted a titkodat!”

Unta a műhelyt, a babramunkát, a csönd is úgy fogta körül, mint ha a tenger mélyén lenne egy otffejlesztett búvárhajóban. Alig várta, hogy a bécsi mérkőzés ideje eljőjjön. Adél türelmesebb volt, de azért ő is számolta a napokat.

S az a nap is eljött. Kocsival mentek Budapesten át, s már előző este megérkeztek. A Rapid vezetői udvariasan fogadták, a lapok egyelőre nem írtak róla. Korán lefeküdtek. Nyugtalanul aludt. Almában a szovjet és az osztrák csapat játékosainak nevéből kellett szonettet írnia egy vizsgabizottság előtt, melynek Zádor volt az elnöke. Szerencsére Ivo is tagja volt a bizottságnak és baráti mosollyal biztatta, hogy ne féljen.

A mérkőzés elején meglehetősen feszült volt a léghő. A lelátók felől idegesítő kórusok, kolompok, trombiták harsogtak. Az ütközések-nél szinte szikrázott az elszántság. A tizedik percben azonban a bécsiek váratlanul, nagyon egyszerű támadás után gólhoz jutottak, s öt perc múlva szögletből 2:0-ra nőtt az előnyük. Egyre simább lett a meccs. A szovjetek ugyan megkísérelték az egyenlítést. Szívósan küzdöttek, de fegyelmezetten, szabályosan, s a 2:0 birtokában az osztrákok is higgadtan védekeztek. Hagyta hát, hogy gördüljenek a támadások. Nem füttyörészett. Az előnyszabály meggyőző alkalmazásáért kétszer is nagy tapsot kapott.

A második félidőben ismét a szovjetek támadtak. Adódtak parázs összecsapások is. Az osztrák balhátvédet egyszer erélyesen figyelmeztette. De szerencsére minden a tizenhatosok között történt. Az iram egyre nőtt. A befejezés előtt hat perccel a vendégek szépitettek.

Az osztrákok időhúzással kísérleteztek, Laguna jelezte, hogy beszámítja az időt. A léghő robbanásig feszült. Lagunának reszketett a gyomra: mi lesz ebből, uramisten?

Az lett, hogy az utolsó előtti percben a Rapid középcsatára huszonöt méterről váratlanul óriási gólt lőtt a jobb felső sarokba. Már az újrakezdésre is alig jutott idő. A közönség tombolt, a Rapid csapat-

kapitánya megköszönte Lagunának a kitűnő bíraskodást, s a vesztes csapat kapitánya is, bár szomorúan, de őszinte tisztelettel fogott vele kezét.

Az öltözőben már várta a FIFA küldötte. Széles gesztussal gratulált, s megkérte, hogy az esti bankett után költösködjön együtt az éjszakát és beszéljék meg a jövőbeni együttműködés lehetőségét. Laguna nyomra most már a siker izgalmától kezdett reszketni. Alig várta, hogy Adél közelébe érjen.

Hanem a kávéházban, ahol találkozniok kellett volna, Adélt seholl sem látta. Biztos elkeveredett a nagy tolongásban — gondolta. Azonnal a szállodába hajtatott. Adél még nem volt otthon. Hanem az asztalon egy levél várta:

„Kedves Gyuri! Ne vedd nagyon a szívedre, amit most megtudsz: elmegegyek Ivóval. Nem tudok nélküle élni, s azt hiszem, végül neked is jobb lesz így. Lehet, hogy bennem van a hiba, amint azt Apa mondogatta, de kettőnk dolgán ez nem segít. Próbáld megszeretni a könyveket. Vagy amit tudsz. Én már akkor se mennék többet Dunaszékre, ha ez a lépésem is balul ütne ki. Ég veled. Adél.”

Laguna György nem esett össze. Leereszkedett a fotelbe, megmarkolta a karját, s hirtelen arra gondolt, hogy ez így jó, mert mélyebbre nem zuhanhat. És aztán arra, hogy ennek így kellett történnie. Az első vers sikere, a szerelem első hónapjai s ma ez a mérkőzés: mind-mind csak ravasz cselek voltak, hogy elhiggye: van, számára is van megnyerhető meccs. „Valami bűnt követhettem el, s ezért ez a sok kudarc. Talán azt, hogy meccsnek fogtam föl az életet. Versenynek, ahol csak a parádés teljesítmény, a rekord számít.”

Az asztalon állt a hazuról hozott konyak. Adél szereti, bírta is, ő nem. Most utánanyúlt, s úgy, az üvegből ivott, mintha Coca-Cola volna. Hosszan, kábultan, az ízét sem érezte.

„Igen, az volt a baj, hogy...” — kezdte volna előlről, de agyában szétfoszlottak a gondolatok.

Fölállt, a tüdőkhöz imbolygott.

„Csúnya vagyok, útatlatos??” — kérdezte magától. Egyszer Adéltól is megkérdezte még a Zádortól való hazatérése után. „Nem vagy csúnya — válaszolta Adél, pedig volt benne már másfél deci kisüsti. — Nem vagy csúnya, sőt a hajad például szép is. Az alakod is elég normális, a vonásaid se ellenszenvesek, csak olyan térszterű vagy, Laguna. Nem az izmaid, hanem a lényeged. És közben reszket a feltűnésért, a jelenlétért. Minden alkalom előtt följajzod magad, s aztán összeesel, mint a kilyukadt gumimatrac. De heverni így is lehet rajtad, Lagunám. Sőt veled is, hogy valami jót is mondjak.”

Igen, az volt a baj — szívóskodott magában Laguna. Újra ivott. Az volt a baj, hogy már a főiskolán is folyton: betörni, föllépni, beérkezni, föltűnni, és mérni, mindig mérni az új magasságot.

Kint a liftajtó finoman kattant. Megrezzent, aztán újra elnyúlt a fotelben. Szájában rossz ízű nyál gyülemlott. Ez az — villant föl benne hasító élességgel —, ez az íz a csőd esszenciája. Ezt kellene most Apollóra köpni. Hájas Apolló. Röhej. A szonett is ezébe jutott, amelyet álmában irt, de most furcsa alakzattá ziláltan: „Hirc II., Hoffer, Hlesztakov, Gogol III., Rilke, Popriscsin...” Itt megakadt, mert úgy látta, hogy a pálya fölbillent, s egy kékruhás lány, mint a rajzó méheket, kosárba söpri a sok ezer nézőt. Aprók voltak és feketék. Ő fűtyült megállás nélkül, ahogy a tüdejéből tellett, de Zádor és Apolló csak ültek a kapufélfán és kártyáztak. És nyertek. Annyira nyertek, hogy Adél is megállt a seprűvel. És Apolló kezében is megállt a kártya.

A telefon élesen berregett. Laguna még föl bírta venni. Valami bankettre sürgették.

— Renolter, te vagy, öregfiú? — kérdezte Laguna rekedten és akadozva. — Ne vacakolj, megvan a vers, tudod, a bomba. Viszem, viszem, egykomám. Renolter! Nem hallod?

A telefon iszonyú némaságától úgy elgyöngült, hogy elaludt.